

Aanbevolen lectuur

Wie in 'De Millegemvriend' van april 1993 het artikel gelezen heeft over de "hoeve Baetens" en in het nummer van oktober 1994 de bijdrage over "de grafsteen in Millegemkerk van Cornelius De Laet", die kunnen wij het **Jaarboek 1996 – Bijdragen tot de geschiedenis van Boechout – Vremde** warm aanbevelen.

In dit jaarboek brengt Jos Smits uit Edegem een uitgebreide genealogie van de schepenfamilie 'DE LAET'. We vinden er o.m. dat Jan De Laet (zoon van Cornelius en Margaretha Verbeeck), geboren omstreeks 1592 en overleden te Millegem in 1672, tweemaal was gehuwd. Uit zijn eerste huwelijk met Barbara Schoeters werd in 1640 – als derde kind – Cornelius De Laet geboren. Het is deze Cornelius die in 1666 trouwt met Elisabeth Taeymans. Cornelius De Laet die schepen was te Vremde overlijdt in 1719 en wordt in de kerk van Millegem begraven waar men zijn grafsteen nog vindt helemaal achteraan rechts in de kerk. Het zesde kind van Cornelius De Laet en Elisabeth Taeymans is Jan De Laet, geboren te Millegem in 1677. Deze Jan De Laet is – evenals zijn vader – schepen te Vremde. Hij huwt in 1710 met Anna Van Dyck en hij koopt dat jaar de hoeve aan de Broederlozestraat, waar later de familie Baetens zal komen wonen. Aan het einde van deze uitgebreide afstammingsreeks komt Hendrik De Laet (° 1868, + 1934) die burgemeester van Vremde was van 1900 en 1932.

Andere interessante bijdragen in dit jaarboek zijn o.a.: "De Heren van Vremde", door François Haverals en "De Stenen Molen van Boechout", door Julien Palmans. De uitgave van dit jaarboek werd verzorgd door het gemeentebestuur in samenwerking met de leden van de Heemkring, geïnteresseerden kunnen contact opnemen met F. Haverals, tel. 455.34.29.

Noteer reeds in uw agenda :

MILLEGEMFEESTEN 1997

Vrijdag 12 september

Zaterdag 13 september

DE MILLEGEMVRIEND

Tweemaandelijks mededelingsblad van de
v.z.w. MILLEGEMVRIENDEN

10e jaargang, nr.2
april 1997

Verantw. uitgever: Frans Schelfhout,
Herentalsebaan 85, 2520 RANST, tel. 03/353.17.70.
Bankrekening MILLEGEMVRIENDEN-Ranst: 733-1311310-94

Afgiftekantoor : 2520 RANST 1

Hij komt terug naar Millegem

Hij komt terug naar de Cijnshoeve te Millegem ...

Verschillende lezers van dit 'Mededelingsblad' deelden ons, bij een of andere gelegenheid, mee dat zij alle nummers van "De Millegemvriend" zorgvuldig hebben bijgehouden. Elke twee maanden een beetje wetenswaardigheden over Millegemkerk en haar omgeving dat wordt na tien jaar stilaan een redelijke hoeveelheid informatie. Deze 'verzamelaars' hebben – samen met de andere lezers – vastgesteld dat verschillende malen '**de Cijnshoeve op Millegem**' de aandacht kreeg. We herinneren nog even :

- augustus 1992 : *Uittreksel uit Atlas der Buurtwegen (1844) : ligging der hoofd en bijgebouwen van de Cijnshoeve tussen gehucht Steene kruis en Groenenbroeck.*
- juni 1994 : *Cijnshoeve-nummer naar aanleiding van het Beschermingsbesluit van 1.2.1993 van de oude delen van de Cijnshoeve als monument en van de omgeving van de hoeve als dorpsgezicht.*
- oktober 1994 : *Figuratieve kaart van Millegem (1739) : ligging van de Cijnshoeve aangeduid als 'Populier Hoef'.*
- februari 1995 : *In de bijdrage over V-bommen op Ranst en Millegem staat een foto van de familie Wuyts die in 1945, na een bominslag in de buurt, met heel de familie samenwerkt om de dakpannen terug op de schuur van de Cijnshoeve te plaatsen.*
- oktober 1995 : *550 bezoekers bekijken de buitenkant van de ruïne van de Cijnshoeve naar aanleiding van de 'Open Monumentendag' op 10.9.1995.*
- oktober 1996 : *Foto van de erbarmelijke toestand van het dak van de Cijnshoeve (september 1995), met de mededeling dat de familie Jansen in oktober 1996 een bouwaanvraag had gedaan voor het 'Restaureren en verbouwen van de Cijnshoeve'.*

Nadat de administratieve molen doorlopen was kon de familie Jansen in maart j.l. eindelijk met de eigenlijke restauratiewerken aanvangen. Hierbij diende eerst de oude dakbedekking verwijderd te worden. Ondertussen was er voordien reeds vandalisme vastgesteld geworden binnen het gebouw. Na opsporing door de rijkswacht bleek het om jongeren te gaan die in de mening verkeerden dat een onbewoond huis aan niemand toebehoort en bijgevolg maar moet vernield worden, helaas.

Een zwarte dag voor de familie Jansen

Toen uiteindelijk de aannemer begonnen was ontdekte men in de week van 17–22 maart dat op een dag of liever op een nacht de oude steen boven de ingangdeur van de Cijnskamer verdwenen was, ook een oude arduinen pompsteen uit de hoeve was met de Noorderzon verdwenen. Hoe was dat toch mogelijk : zulk een zware steen, op grote hoogte boven de grond in de muur ingemetseld. Dat kon geen werk geweest zijn van kinderen. Weerom moest de Rijkswacht naar Millegem komen en ditmaal opnieuw met succes. Men had wel een vermoeden van de daders, de steen werd terug gevonden bij een antiquair te Mechelen en de pompsteen vond men te Heist-op-den-Berg bij een verkoper van oude afbraakmaterialen. Beiden werden terug in het bezit gesteld van de eigenaar. Bij het einde van de restauratiewerken zal alles terug naar de Cijnshoeve komen waar het reeds honderden jaren thuis was. Ondertussen kan men zowel vanaf de Profeetstraat als vanaf de Herentalsebaan, Kromstraat en Kriekenstraat in de verte zien dat er daadwerkelijk iets gedaan wordt aan de restauratie van de oudste hoeve op Millegem. We wensen de familie Jansen nogmaals geluk met hun initiatief en verder nog een vlot verloop van de werken, zonder veel hindernissen.

Zeventig jaren geleden geboren 'op Millegem'

Op woensdag 23 februari 1927 wordt in de Kerkstraat nummer 4 een kind geboren dat de naam krijgt van "**Ludovicus Maria Alfons Bogaerts**". Dat huis in de Kerkstraat nummer 4 is een deel van het huis in de huidige Sint-Antoniusstraat 22 dat toen een rij van drie huisjes vormde en waarvan thans de eerste twee samengevoegd zijn (4) en het derde voor enkele jaren werd afgebroken en opnieuw opgebouwd. De vader van onze boreling was Gommarus Carolus Alphonsus Bogaerts geboren te Broechem, hij was in 1924 te Ranst gehuwd met Anna Maria Van Tuyn die in Ranst geboren werd.

Het gezin Bogaerts–Van Tuyn, dat voordien ook nog in de Proecessieweg heeft gewoond, heeft maar kortstondig op Millegem gewoond en dan verhuizen zij naar Broechem. Toch blijft men steeds vertellen dat een van de zes kinderen destijds op Millegem is geboren. De op Millegem geboren zoon trouwt op 1 maart 1927 in Broechem met een meisje van aldaar, Martha Angelina Van den Heuvel. Als het echtpaar **Bogaerts–Van den Heuvel** 50 jaar gehuwd zijn en ondertussen reeds lang in Kruibelke wonen, menen hun kinderen dat zij bij deze gelegenheid voor een verrassing moeten zorgen. Zij spreken pastoor Van Peer aan en leggen uit dat hun vader '*op Millegem is geboren*' en dat ze het tof zouden vinden dat er bij die gelegenheid in het kerkje van Millegem een jubileumviering zou gehouden worden. Dat is dan ook geschied en op zaterdag 1 maart anno 1997 werden de jubilarissen door hun kinderen als het ware uit Kruibeke ontvoerd en in het kerkje van Millegem vrijgelaten. Van een verrassing gesproken

! Een beetje ongebruikelijk, doch pastoor Van Peer heeft zich met zijn toespraken toch behoorlijk uit de slag getrokken. Wat een pastoor en een jubilerend echtpaar kunnen meemaken. Alle heil voor de jubilarissen en ze mogen gerust nog eens naar ons kerkje komen.

(4) Tussen 1910 en 1920 woonden in het eerste huisje (Kerkstraat 2): Joanna Senden (° 1856), weduwe van Petrus Ludovicus Storms; in het tweede (Kerkstraat 4): Franciscus Schroeyers (° 1869) gehuwd met Maria Theresia Geboers en in het derde (Kerkstraat 6): Frans August Storms (° 1879) gehuwd met Rosalia Valckx. In die twee samengevoegde huizen woont thans Netteke Nys, een lezere van 'De Millegemvriend' van het eerste uur.

Ge waart ook bedrijvig in de Landelijke Gilde en van daaruit werdt ge gevraagd om in de gemeentepolitiek te stappen. Mitteke zei : " Willy, doet dat niet." - " Willy doet het wel !" zegden Jos Vervliet en Louis Pittoors. En de meerderheid haalde het. Ge hebt heel wat geluisterd en gediscussieerd aan Millegemse huizen en straten. Op uw manier zo, heel overtuigd van de goei zaak en opkomend voor uw gelijk, met veel ronde armgebaren, deedt ge uw uitleg. 't Begon meestal zo : " Ik zal dat eens rap expliceren hoe dat dat zit sé !" Maar een half uur nadien stondt ge daar nog. Willy, we hebben u altijd gekend als een man met een groot hart om te helpen en met een hart gelijk een boontje bij grote emoties.

Stilaan, Willy en Mitje, zijt ge gaan afbouwen. En typisch... uw grote schouw hebt ge niet 'laten' platleggen, die hebt ge 'zelf' afgebroken met uw twee handen en een beetje materiaal. Ge zijt verhuisd van 't hoog huis naar 't laag huis, een beetje verder op de baan. En we hebben u daar nog jaren zien wroeten in de grond en wieden op uw knieën tussen de bloemekes. En Mitteke loopt nog van de keuken naar jullie schoon, proper hofke en terug. Ze is altijd klaar voor een babbel of een goeden dag, want Millegem dat is haar lang leven. Geen scheef woord daarover.

Willy en Mitje, 50 jaar hebben jullie lief en leed gedeeld en ge hebt er een ferme bloemenmot van gemaakt, met primulakes, viooltjes, reukerwtjes en af en toe een stinkertje. Ge hebt uw paadjes daarrond aangelegd met geduld, met begrip er samen in gewerkt, wat onkruid gewied na een onweersbui en er vooral ook samen van genoten. Kijk gerust naar jullie vijftigjarig bloemenstuk en geniet er maar van. Wij zetten er vandaag voor jullie 50 rozen bij... als dat mag. "

Over cijnsen en eigendomsrecht in vroegere tijden

In een vorige bijdrage vertelden we reeds dat slechts in **1919** voor het eerst de bewoner van de Cijns hoeve ook eigenaar werd. Tussen 1844 en 1919 hebben we de eigenaars met naam genoemd en we stelden vast dat dit adellijke personen waren die niet te Ranst verbleven. Daar waren verwanten bij van de familie 'ROOSE' waarover we in 'De Millegemvriend' van april 1988 hebben vermeld dat zij in 1720 de schenkers waren van de antependia van het kerkje van Millegem.

In de 15e eeuw hield Peter de Herbeys de heerlijkheid van Milleghem, met de Quaetvekenhoeve te leen van de heren van Ranst, t.t.z. de heren van der List en van Zevenbergen, later de van Liere's, heren van Doggenhout. Een *cijnsboek* van de familie de Herbais kwam later, waarschijnlijk via de familie Roose, terecht in het Stadsarchief te Brussel. Het boek vermeldt: "*het goed Quaetveken(n) geleghen bynnen millegem ende bynnen ranst...*" en "*dese hoeue voors. metter heerlichheit en(de) chyse en(de) manen (sic) die daer toe hoeren hout men tot eene(r) leene van h(er) Wouter vander list*" (1). Het goed Quaetveken ging, rond 1700, van de familie de Herbais over aan de familie Roose (2). Over de eigenaars van de Cijns-hoeve vóór 1844 hopen we later nog een bijdrage te brengen.

De naam **Cijns hoeve** die thans algemeen in gebruik is vonden we niet terug op oude plans. Wel werd gesproken over de "*Quaetvekenhoeve*" en "*Populiere hoef*" (1739). Wat heeft onze hoeve dan wel met "*Cijns*" te maken? Wel, er is de 'beruchte' steen in de voorgevel van de 16e of 17e eeuwse cijnskamer die het oudste deel is van de thans overblijvende gebouwen van de hoeve. Op deze rechthoekige bas-reliëf heeft men een afbeelding van boeren die, onder vorm van veldvruchten en landbouwproducten, hun **cijns** naar de heer brengen. Algemeen wordt aangenomen dat de cijns die men aan de heerlijkheid verschuldigd was, jaarlijks op deze hoeve werd ingezameld.

Tussen 800 en 1795 bestond bij ons reeds een eigendomsrecht, met eigen grondbezit, dat men het *allodium* noemde. Daarnaast kon de grootgrondbezitter, in ruil voor goederen en diensten, een deel van zijn grond overlaten aan exploitanten. Men noemde dat *cijnstenure* waarbij de gebruiker de grond "houdt" (tenere), in ruil voor een cijns. Met het oog op ontginning gebruiken later ook de kloosters deze techniek. Eveneens kunnen cijnstenures ontstaan doordat kleine eigenaars bescherming komen vragen aan grootgrondbezitters: in ruil voor bescherming geeft de kleine eigenaar zijn grond aan de heer, maar de eerstgenoemde mag hem wel exploiteren. Na de dood van Karel de Grote proberen grootgrondbezitters zich sterk te houden en zij maken zich afhankelijk van een heer (de vazaliteit) en krijgen van hem bescherming, in ruil voor diensten die vaak ook een cijns inhouden. Grootgrondbezitters bieden hun grond aan en krijgen hem terug, in leen (3).

De *Cijnstenures* zijn dus ongeacht hun oorsprong een concessie, erfelijk en ten eeuwige titel, mits vergoeding. Er is een jaarlijkse verplichting: soms een karwei, meestal geld of vergoeding in natura. Daarboven komt nog een vergoeding bij mutatie zoals erfenis, verkoop of ruil. Successierechten en BTW zijn geen nieuwe vindingen, alleen komen we thans niet meer met een deel van onze veldvruchten naar de Cijnskamer op de Herentalsebaan.

(1) R. VAN PASSEN, "Rondom een Cijnsboek uit onze Provincie", *De Schakel*, 1952, nr.2, pp. 36-40.

(2) R. VAN BERCHEM, *La terre et seigneurie de Ranst en Brabant*, Genève, 1971.

(3) H. VAN GOETHEM, "Het privaatrecht in het Ancien Régime", *Lessencyclus voor historici en belangstellenden*, UFSIA, 1996-97.

Het feest van Willy en Mit

Het in vorig nummer aangekondigde gouden huwelijksjubileum, op zaterdag 12.4.1997, van Willy Struyf en Mit Caes mag weer als een zeer geslaagde viering genoteerd worden. Een gelegenheids-comité van burens had gezorgd voor een feestversiering van de Herentalsebaan en de omgeving van het kerkje van Millegem. Er was hard gewerkt aan de voorbereiding en voor de dankmis moesten de reservestoelen in het kerkje in alle haast worden bijgesleurd om de familieleden en vrienden een zitplaats in het overvolle kerkje te bezorgen. Onder de medevierders in het kerkje bemerkten we verscheidene oud-jubilarissen die voordien reeds hetzelfde hadden meegemaakt en waarvan ook in 'De Millegemvriend' destijds verslag werd gemaakt. Dankbaar onderwerp is dat telkens voor ons blaadje. Misschien moet er eens aan gedacht worden om een "*bond voor gejubileerde echtparen van Millegem*" op te richten.

Bij het slot van de viering werd door Rogier Melis, namens de burens het woord gevoerd en wie het niet gehoord heeft kan hierna lezen wat Roger zoal over Willy en Mitje te vertellen had. Natuurlijk klonk het beter als we dat door Roger zelf horen voordragen, maar zelfs die het heeft gehoord zal het nog eens willen herlezen, want er steekt 50 jaar Millegemse geschiedenis in het verhaal:

" Willy en Mitje,

Een goei vijftig jaar geleden – 't is of 't gisteren was – werd in het laatste huis links op de Herentalsebaan café gehouden. Just, 't huis van Fée de Bie. Een paar jonge gasten – beter gekend als Struyf, Brants, De Bie en Compagnie (= Albert Meeus) kwamen daar veel over de vloer. De Willy was ne ferme gast en Maria Caes, die er ook mocht zijn, woonde daar niet ver af. Dat baantje was toen nog heel smal en 't was dus niet te verwonderen dat die twee mekaar tegen 't lijf liepen. Vlak in de buurt bij Fien Van Eester (den dikken De Weerdt gelijk ze zeggen) werd heel veel gekaart. En de Willy deed dat graag...

– Willy, ge hadt goei kaarten, hé? Van deftigen komaf, de hoveniersstiel geleerd bij de Vlaeymans in Borsbeek. Struis gebouwd met handen aan uw lijf. Hoewel gij niks van duiven kende, mocht die "snotneus van de Vlaeymans" toch met Mitteke van Stan Caes trouwen.

– Mitje, hoe dikwijls zijt gij niet met de fiets naar Antwerpen gereden naar "de Criér" met bloemen in den bloemendoek om daarna nog te gaan werken bij "la Croix" (javel) aan den Dam. Mitje het bloemenmeisje! Dat gij een bloem waart, had de Willy al lang gezien. En 12 april 1947 was een bloemeke!

Willy begon bij zijn schoonouders en hij nam met de jaren meer en meer verantwoordelijkheid in de zaak. 't Begon met bloemen en 't eindigde met bloemen. 't Ging van reukerwten, flieren en chrysanten naar sla, tomaten en komkommers. Op Millegem werd gezegd: " Die is met zijn gat in de boter gevallen. " Maar van werken waart ge niet vies, Willy. 'k Zie u daar nog staan, in 't heetste van de zomer tussen dat loof, met een halve overall, bloot bovenlijf of een onderlijfje, alles groen van dat tomatenloof en nat van 't zweet. " Weet ge hoe tomaten groot worden? " – " Just, van 't zweet. " En Mitje maar weg en weer spurten – klein maar dapper – tussen de keuken en de serre. De zaken gingen goed: ge haalde kinderen uit de savooien (of waren 't rooi kolen?) en ge kocht die blauwe Dodge, waarmee ge zoveel naar de veiling gesleurd hebt. Voor vervoer mochten de Millegemvrienden altijd op u beroep doen. Als je kon helpen, deed je dat. Bedankt daarvoor.